

KUM ÇAKIL VE BENZERİ MADDELERİN ALINMASI, İŞLETİLMESİ VE KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ REVİZYONU TASLAĞI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, orman sayılan alanlar, tarım arazileri ve rezervuar altında kalacak olan alanlar dışındaki yerlerden, kum, çakıl ve benzeri maddelerin çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde alınması, işletilmesi ve kontrolü ile ilgili esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; orman sayılan alanlar, tarım arazileri ve rezervuar altında kalacak olan alanlar dışındaki, ülkenin egemenlik alanlarındaki denizlerden, akarsu ve kuru dere yataklarından, göl yataklarından kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması, işletilmesi ve kontrolü ile ilgili esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun Ek-1 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Akarsu: Devamlı su taşıyan doğal su yataklarını,
 - b) Bakanlık: Çevre ve Şehircilik Bakanlığını,
 - c) Çakıl: Cinsleri ne olursa olsun, tane büyüklükleri veya genişlikleri 2 milimetre ile 25 santimetre arasında değişen taş parçalarını,
 - ç) Çevre yönetim planı: İşletme faaliyetleriyle ilgili, çevreye olabilecek muhtemel zararların önlenmesini ve ortaya çıkabilecek atıklarının bertarafının nasıl yapılacağını belirten yönetim planını,
 - d) Doğaya yeniden kazandırma: Kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması ve işletilmesi faaliyetleri esnasında veya sonucunda topoğrafyası değişen alanların, çevre emniyetinin sağlanarak ve projesine uygun olarak ıslah edilmesini, ilgili mevzuatta yer alan çevre ile uyumlu hâle getirmeyi ve rehabilitasyonu,
 - e) Faaliyet: Ülkenin egemenlik alanlarındaki denizlerden, akarsu ve kuru dere yataklarından, göl yataklarından ve tarım arazilerinden kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması ve işletilmesi çalışmalarını,
 - f) Faaliyet sahibi: Denizlerden, akarsu ve kuru dere yataklarından, göl yataklarından ve tarım arazilerinden kum, çakıl ve benzeri malzemelerin alınması ve işlenmesi faaliyetlerini gerçekleştirenleri,
 - g) Komisyon: Çevre Yönetim Planı'nda yer alan çalışmaların değerlendirilmesi amacıyla çevre ve şehircilik il müdürlüğünün başkanlığında devlet su işleri genel müdürlüğü taşra teşkilatı, il özel idaresi ile komisyonca gerekli görülmesi durumunda uygun görülecek diğer kurum ve kuruluşların temsilcilerini,
 - ğ) Kum: Tabiatta tabii olarak bulunan içerisinde %80'in altında SiO₂ bulunan ariyet malzemesi ve SiO₂ oranına bakılmaksızın denizlerdeki kumu,
 - h) Kuru dere: Mevsimsel olarak su taşıyan tabii su yataklarını,
 - ı) Mendereslenme: Akarsuların tabii veya fiziksel sebeplerle büyük kıvrımlar yaparak uzun bir yol takip etmesini,
 - i) Röper: Belli bir yeri, bir noktayı yeniden bulmak için konulan sabit işareti,
 - j) Talveg: Bir akarsu yatağında, yatağın en düşük noktalarından geçen çizgisel hattı,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Sınırlamalar ve Yasaklar

Kum, çakıl alımıyla ilgili sınırlamalar ve yasaklar

MADDE 5 – (1) Bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerle ilgili sınırlamalar ve yasaklar şunlardır;

- a) İçme ve kullanma suyu temin edilen kıta içi yüzeysel su kaynaklarında ve bunları besleyen, akar ve kuru derelerde,
- b) Termal su kaynaklarının birinci ve ikinci derece koruma alanları içerisinde,

- c) Yeraltısuyu rezervlerini haiz akifer karakterindeki her türlü formasyonlarda,
- ç) Denizlerde kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki bölge ve deniz sahil şeritlerinde,
- d) Kıyı çizgisinden deniz istikametine doğru 20 metreden daha az derin denizlerde,
- e) Bir veya iki kıyısı, taşkın tesisleri ile ıslah edilmiş olan mecralarda,
- f) Mendereslerin sık olduğu mecraların dış kurblarında,
- g) Yatak şev diplerine şev yüksekliğinin iki katından daha az bir mesafe bırakarak yaklaşmak suretiyle şev stabilitesini tehdit edecek durumlarda,
- ğ) Her iki sahilinde kum, çakıl katmanları devamlılık gösteren mecralarda mevcut yatağın genişletilmek istenmesi durumunda,
- h) Talep edilen ocak yerinin bir akarsu ya da derenin boğaz çıkışından sonraki rüsup konisi üzerinde olması durumunda,
- ı) Akarsu ve dere yataklarından ocak açılması istenen sahanın akış aşağısı veya akış yukarısı ile yatağın herhangi bir sahilinde, konumlanmış ve mevcut durumda taşkın yönünden emniyetli olan yerleşim birimleri ve tarım arazilerinin söz konusu kum-çakıl ocağının açılmasından sonra taşkına maruz kalacağına anlaşıldığı hallerde,
- i) Akarsu ve dere yatakları üzerinde inşa edilmiş köprü, menfez ve benzeri sanat yapıları bulunan akarsu ve dere yataklarında, anılan sanat yapılarından herhangi birine memba yönünde 750 metre ve mansap yönünde 1000 metreden daha yakın mesafe bırakarak yaklaşılacak hallerde,
- j) Diğer mevzuat ve uluslararası sözleşmelerle koruma altına alınmış alanlarda belirlenen mesafelerde,
- k) Dere şevlerinin dik ve şev üstü ile şev dibi arasındaki kot farkının 3 metreden fazla olduğu durumlarda ve dere yatağı şevlerinde bitki örtüsünün bulunduğu durumlarda,
kum, çakıl ve benzeri maddelerin alımına yönelik kum ve çakıl ocağı açılması ve işletilmesine izin verilmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kum, Çakıl ve Benzeri Malzeme Ocağı İşletilmesine Dair Usul ve Esaslar

Akarsu ve kuru dere yataklarında kum, çakıl ve benzeri malzeme ocağı işletilmesine dair usul ve esaslar

MADDE 6 – (1) Akarsu ve kuru dere yataklarında kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması ve işletilmesi faaliyetini gerçekleştirecek faaliyet sahiplerinin işletme esnasında uyması gereken esaslar şunlardır:

a) Ocak sahasının çevresi beton kazık veya benzerleri ile işaretlenir. Ocak sahasının akarsu yatağı içindeki başlangıç ve bitim noktaları kıyıda çakılacak en az 1,5 metre yüksekliğindeki beton kazıklar ile belirlenir; kazıklar herhangi bir şüpheye mahal vermeyecek şekilde sabit röper noktalarına teknik esaslara uygun olarak yerleştirilir.

b) Malzeme alımı süresince dere yatağının doğal formu bozulmaz, dere yatağı içerisinde yükselti oluşturulmaz, 1/25.000'lik ve 1/5.000'lik paftalarda ÇED alanı koordinatları içerisinde kalmak kaydıyla nakliye ve benzeri faaliyetlerle çevrede bulunan tesislere, tarım, çayır, mera, yaylak, kışlak ve orman alanlarına zarar verilmez.

c) İşletme süresince akarsu yatağında yatak duraylılığını bozacak ve serbest akışa engel olacak şekilde malzeme alınması, mahfuz, servis yolu ve benzeri yapılar yapılarak suyun akış yönü değiştirilerek kıyı oyulmalarına, sedde bulunan yerlerde seddelere, bulunmayan yerlerde ise yatak kenarlarında bulunan ocak kullanım alanı dışında yer alan tarım alanları, meskun mahaller ve benzeri tesislere zarar verecek şekilde yatak üzerinde çalışma yapılması yasaktır.

ç) Ocak içerisinde servis yolunun yataktan geçmesi durumunda, mevcut kesit daraltılmaz. Ocak yolu olarak işaretlenen kesimin bakım ve onarım işleri ile yanlış kullanımdan dolayı oluşabilecek hasar ve zararın tazmini faaliyet sahibince karşılanır.

d) Belirlenecek talveg kotundan daha fazla derine inilmez.

e) Akarsu ve kuru dere yataklarından malzeme alımı, akış rejimi bozulmadan ve dere yatağında mendereslenmeye meydan vermeyecek şekilde gerçekleştirilir.

f) Akarsu ve kuru dere yataklarından alınan malzemenin yıkanması ve elenmesi sonucunda oluşan pasa, ruhsat alanı içerisinde çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyecek can ve mal emniyetini sağlayacak şekilde doğaya yeniden kazanım çalışmalarında kullanılmak üzere depolanır.

- g) Faaliyet esnasında oluşabilecek atıklar çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde ilgili mevzuat doğrultusunda bertaraf edilir.
- ğ) Kumun yıkanması esnasında kimyasal madde kullanılmış ise oluşan atık sularının bertarafı ilgili mevzuat çerçevesinde yapılacak olup, alıcı ortama deşarjında yıkama işleminden sonra atık suların alıcı ortama deşarj standartları uygulanır.
- h) Kum, çakıl ve benzeri malzeme alınan yerlere hiçbir şekilde atık bırakılmaz.
- ı) Faaliyet sahibince ocak sahası içerisinde derinlik ölçümü yapılabilmesine imkân sağlayacak gerekli ekipman bulundurulur.
- i) Mevcut su kalitesinin 31/12/2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Su Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğinin ekinde yer alan Tablo-1’e göre su kalite sınıfının belirlenerek, mevcut kalitenin bozulmaması için gerekli tedbirler alınır. Kuru derelerde bu şart aranmaz.
- j) Akarsu ve kuru dere yataklarından kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması ve işletilmesi faaliyetlerine ilişkin olarak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında söz konusu faaliyet sahası ile ilgili su ürünleri açısından alınacak görüş doğrultusunda faaliyetler yürütülür.

Deniz ve göl yataklarından kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması ile ilgili usul ve esaslar

MADDE 7 – (1) Deniz ve göl yataklarından kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması ve işletilmesini gerçekleştirecek faaliyet sahiplerince işletme aşamasında uyulması gereken esaslar şunlardır:

- a) Ekosistem bütünlüğünün korunması ve doğal hayata zarar verilmemesi esastır.
- b) Kıyının jeomorfolojik yapısının doğal durumu korunur.
- c) Mevcut su kalitesinin korunması için, Su Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğinin ekindeki Tablo-2 ve Tablo-4’te yer alan su kalite sınıfı belirlenerek gerekli tedbirler alınır.
- ç) Deniz ve göl rezervuarlarına su akışı engellenmez.
- d) Denizlerden, göl yataklarından kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması ve işletilmesi faaliyetlerine ilişkin olarak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında söz konusu faaliyet sahası ile ilgili su ürünleri açısından alınacak görüş doğrultusunda faaliyetler yürütülür.
- e) Faaliyet esnasında oluşabilecek atıklar çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde ilgili mevzuat doğrultusunda bertaraf edilir.
- f) Faaliyet sahibince ocak sahası içerisinde derinlik ölçümü yapılabilmesine olanak sağlayacak gerekli ekipman bulundurulur.

Sulak alanlardan kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması ve işletilmesi ile ilgili usul ve esaslar

MADDE 8 – (1) Sulak alanlardan kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması ve işletilmesi faaliyetleri ile ilgili olarak bu Yönetmelikle getirilen hükümlere ilaveten, 17/5/2005 tarihli ve 25818 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Faaliyet ile ilgili başvuru

MADDE 9 – 17.07.2008 tarihli ve 26939 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği ve 30.06.2011 tarihli ve 27980 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik kapsamına giren faaliyet sahipleri ÇED Raporu veya Proje Tanıtım Dosyasının eki olarak her bir ocak için hazırladıkları Çevre Yönetim Planını ilgili makamlara sunmakla ve projelerini, verilen kararlara göre gerçekleştirmekle yükümlüdürler.

Çevre yönetim planının incelenmesi ve onaylanması

MADDE 10 – (1) Faaliyet sahibince hazırlanacak Çevre Yönetim Planı, çevresel etki değerlendirmesi raporu veya Proje Tanıtım Dosyası ekinde ilgili makamlara sunulur. Çevre Yönetim Planı ile ilgili inceleme, değerlendirme süreci çevresel etki değerlendirmesi raporu veya Proje Tanıtım Dosyası ile birlikte Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin hükümleri çerçevesinde yürütülür.

Çevre yönetim planı hazırlayacaklarda aranacak şartlar

MADDE 11 – (1) Çevresel etki değerlendirmesi raporu hazırlamaya yetkili kurum ve kuruluşlar, aynı zamanda çevre yönetim planını da hazırlamaya yetkilidir.

Faaliyetin Sonlandırılması

MADDE 12 – (1) Faaliyetin işletme ruhsatı süresi bitiminde veya işletme ruhsat süresi bitmeden önce sonlandırılması durumunda faaliyet sahibi tarafından Çevre Yönetim Planı'nda yer alan çalışmalar yapıldıktan sonra ilgili kurumlara bilgi verilir. Çevre yönetim planında yer alan hususların tamamlandığının Komisyonca tespit edilmesini müteakip saha terk edilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

İzleme

MADDE 13 – (1) Faaliyetler, faaliyet sahibince verilen çevre yönetim planı ve bu Yönetmelik hükümleri kapsamında ilgili Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne izlenir.

Denetim

MADDE 14 – (1) Bu Yönetmelik çerçevesindeki denetimlerde, Çevre Kanununun 12 nci maddesi uyarınca Bakanlık, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ve Bakanlıkça yetki devri yapılmış kurum veya kuruluşlar yetkilidir.

Yaptırım

MADDE 15 – (1) Bu Yönetmeliğe aykırı davranışlar hakkında Çevre Kanununda öngörülen idari yaptırımlar uygulanır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) 08.12.2007 tarihili ve 26724 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Kum Çakıl ve Benzeri Maddelerin Alınması ve İşletilmesi ve Kontrolü Yönetmeliğine göre Çevre Yönetim planı hazırlama yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere Çevre Kanununda öngörülen idari yaptırımlar uygulanır ve işletmeci bu Yönetmelik hükümlerine tabi olur

(2) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce faaliyette olup, Çevre Yönetim Planı sunmamış işletmeciler EK 1'de yer alan Çevre Yönetim Planını bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içerisinde ilgili il çevre ve şehircilik müdürlüğüne sunmakla yükümlüdür.

Yürürlük

MADDE 16 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Şehircilik Bakanı yürütür.

ÇEVRE YÖNETİM PLANI

1. Ruhsat bilgileri

- a) İli
- b) İlçesi
- c) Beldesi
- ç) Köyü
- d) Ruhsat Numarası
- e) Ruhsat Sahibi
- f) Ruhsat Bitiş Tarihi

2. Projenin Özellikleri

- a) Projenin İş Akım Şeması, Kapasitesi, rezerv miktarı, alınacak net malzeme miktarı, Kapladığı Alan, Teknolojisi, Çalışacak Personel Sayısı.
- b) Doğal Kaynakların Kullanımı. (Arazi Kullanımı, Su Kullanımı, Kullanılan Enerji Türü vb.)
- c) Arazinin Hazırlanması, İşletme ve Rehabilitasyon Alanlarında Oluşan Atıkların Miktarı ve Fiziksel, Kimyasal, Biyolojik Özellikleri.
- ç) Kullanılan Teknoloji ve Malzemelerden Kaynaklanabilecek Kaza Riski.
- d) Projenin Olası Çevresel Etkilerine Karşı Alınacak Tedbirler.

3. Projenin Yeri

- a) Mevcut Arazi Kullanımı ve Kalitesi. (Planlı Alan, Su Yüzeyi vb.)
- b) 17.07.2008 tarihli ve 26939 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği ve 30.06.2011 tarihli ve 27980 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Ek-V’deki Duyarlı Yöreler Listesi dikkate alınarak projenin ve doğal çevrenin değerlendirilmesi.

4. Doğaya Yeniden Kazandırma (Söz konusu ÇED sınırları içerisinde kalan faaliyet alanının çevreyle uyumlu hale getirilebilmesi için ne şekilde rehabilite edileceğine ilişkin bilgilere yer verilmesi)

5. Çevre Yönetim Planı Uygulama Takvimi